

Nr 51.

Utlåtande i anledning av en i första kammaren väckt motion, nr 325, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i stadgan den 21 februari 1941 (nr 98) om ersättning för riksdagsmannauppgdragets fullgörande, såvitt motionen hänvisats till lagutskott.

I anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 276 med förslag till lag angående ändring i stadgan den 21 februari 1941 (nr 98) om ersättning för riksdagsmannauppgdragets fullgörande har herr *von Heland* inom första kammaren väckt en motion, nr 325, vari hemställes, »att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts proposition nr 276 måtte i princip uttala sig för att sådana medborgare, vilka icke kunna erhålla andra pensionsförmåner än allmän folkpension, skola tillerkännas lika god pension som statens anställda i likvärdiga arbetsuppgifter, samt besluta att den, som åtnjuter pension på grund av riksdagsmannauppgdrag, skall avstå tre fjärdedelar av denna, därest han uppbär lön eller pension på grund av anställning i enskild tjänst, dock att minskningen av den på grund av riksdagsmannaskapet erhållna pensionen skall ske med högst så stort belopp, att de sammanlagda förmånerna, däri ej inräknade rörliga tilläggsformer, uppgå till femtusen kronor.»

Motionen har den 30 maj 1947 av första kammaren hänvisats till konstitutionsutskottet, som i memorial nr 18 för riksdagen anmält, att enär det i motionen väckta förslaget, i vad det avsåge annat än ändring i det i propositionen nr 276 till riksdagen framlagda förslaget till lag angående ändring i stadgan den 21 februari 1941 om ersättning för riksdagsmannauppgdragets fullgörande, enligt konstitutionsutskottets mening vore av beskaffenhet att ej böra av utskottet handläggas, utskottet föranleddes att till första kammaren återlämna ifrågavarande motion i nu berörda del. I anledning härav har första kammaren den 11 juni 1947 hänvisat motionen till behandling av lagutskott i den del, vari den återlämnats till kammaren. Andra kammaren har samma dag lagt berörda memorial till handlingarna med förklaring, att motionen i den i memorialet avsedda delen borde behandlas av lagutskott.

I den del motionen sålunda hänvisats till lagutskott, har den behandlats av andra lagutskottet.

Beträffande de skäl, som åberopats till stöd för det av andra lagutskottet behandlade yrkandet i motionen, får utskottet hänvisa till denna.

Vid 1946 års riksdag väckte herr von Heland i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 220 med förslag till lag om folkpensionering m. m. inom första kammaren en motion, nr 324, vari hemställdes bl. a., att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t skulle göra framställning om utredning avseende en tidsenlig utveckling av folkpensioneringen i överensstämmelse med i motionen angivna riktlinjer. Dessa riktlinjer överensstämde nära med vad motionären anfört i nu förevarande motion.

Första särskilda utskottet hemställde i sitt utlåtande nr 1, att motionen icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd, vilket även blev riksdagens beslut.

Sedan i anledning av en vid 1944 års riksdag inom andra kammaren av herr Åkerström väckt motion, nr 7, riksdagen på hemställan av andra lagutskottet, som i ärendet avgav utlåtande nr 47, beslutat att hos Kungl. Maj:t anhålla om en förutsättningslös utredning angående möjligheten och lämpligheten av en obligatorisk pensionering av i enskild tjänst anställda, ha med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande av den 24 januari 1947 tillkallats nio utredningsmän för att verkställa utredning och avgiva förslag rörande ordnandet av en pensionering för anställda i privat tjänst.

Utskottet. Motionären har hemställt om ett principuttalande av riksdagen av innehåll, att medborgare, vilka icke kunna erhålla andra pensionsförmåner än allmän folkpension, skulle tillerkännas lika god pension som statens anställda i likvärdiga arbetsuppgifter. Därvid åsyftar motionären enligt uttalande i motionen de hundratusentals självständiga företagarna inom jordbruk, trädgårdsodling, fiske, industri, hantverk, handel m. m., vilka vore hänvisade till att genom egen sparsamhet och omtanke lägga av kapital för sin ålderdomsförsörjning.

Pensioneringen av stats- och kommunalanställda har sedan länge varit väl ordnad. Genom den ovan nämnda utredningen har arbetet inletts för att skapa en ordnad pensionering även för alla anställda i enskild tjänst. Däremot kvarstår ännu problemet om de självständiga företagarnas pensionering såsom icke fullt löst.

Emellertid synes sistnämnda spörsmål knappast böra lösas efter de av motionären angivna linjerna. De pensioner, av vilka statsanställda författningsmässigt komma i åtnjutande, ha sin grund i anställningsförhållandet. Pensionen har i dessa fall karaktär av en löneförmån, som tillkommer löntagaren i samband med att han efter uppnående av viss ålder slutar sin tjänst. Att endast på den grund, att någon icke kan erhålla pension från annat håll, av statsmedel tillerkänna honom, oaktat han icke står

i anställningsförhållande till staten, en pension, som utgår efter de grunder, som gälla för statsanställda, kan icke komma i fråga. När samhället genom folkpensioneringen givit alla medborgare en viss pension oavsett alla anställningsförhållanden, ligger här bakom en helt annan tanke, nämligen den att det ankommer på det allmänna att tillförsäkra alla åldringar ett visst existensminimum. Motionärens förslag innebär i viss mån en sammanblandning av de tankegångar, som ligga till grund för vanlig tjänstepensionering och den allmänna folkpensioneringen.

Lösningen av frågan om de självständiga företagarnas pensionering är att söka i annan riktning. I anslutning till vad utskottet uttalade i sitt ovannämnda utlåtande till 1944 års riksdag angående motsvarande problem beträffande i enskild tjänst anställda böra de enskilda företagarna i första hand genom egna åtgöranden förstärka sitt ålderdomsskydd. Utskottet hänvisar i detta avseende till pensionsstyrelsens frivilliga försäkring. Sedan organisationsväsendet numera utbyggt och erhållit stor omfattning, bör vidare en tilläggpensionering kunna ordnas genom organisationernas förmedling.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motion, i den mån den hänvisats till lagutskott, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 2 juli 1947.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid ärendets behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar Norman, Holmbäck, Wistrand*, Forslund, Hage*, Nils Elowsson, Wahlund och Carl Eric Ericsson*;

från andra kammaren: herrar Olovson i Västerås, Ryberg, Holm*, Håstad, Larsson i Östersund, Jacobsson i Igelsbo och Lundberg*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.